

Drægtighed - Fosterudvikling

Skrevet af Anne N. Jensen

Drægtigheden hos kat kan vare mellem 54 - 71 dage, mens normalen ligger mellem 61 - 66 dage. Ægøsningen foregår først ca. 24 timer efter parringen, katten har det man kalder en induceret ovulation (parring nødvendig for frigivelse af æg) og befrugtningen af ægget finder sted ca. 10 - 18 timer herefter. I dette tidsrum, såfremt katten stadig er i løbetid, kan hunkatten blive parret med flere hankatte, dermed er der mulighed for befrugtning med sædceller fra forskellige hankatte. Dette kaldes »superfecundatio«. D.v.s. at der godt kan være forskellige fædre til killingerne i samme kuld.

1. uge:

Æggene vil i løbet af 2 - 4 dage passere gennem æggelederne og ender i livmoderen (uterus) 4 - 5 dage efter parringen. Normalt vil fosteranlæggene fordele sig ligeligt i begge livmoderhorn uanset hvor mange æg, der er løst fra hver æggestok (ovarie). Fosteranlæggene har på dette tidspunkt delt sig til en samling celler, der nu kaldes embryoner. Denne samling af celler vil fortsætte med at dele sig.

2. uge:

Implantationen af embryonerne i livmoderen sker ca. 15 dage efter parringen. Embryonet vokser, men livmoderen er endnu ikke forstørret og embryonet kan ej heller ses endnu, ved evt. scanning. Ved hjælp af ultralydsscanning kan de enkelte fosterhinder skelnes på 12 - 14. dagen. Før den tid har det kun været muligt at konstatere en forstørret livmoder, som ikke kan bruges som bevis på drægtighed.

3. uge:

Her begynder fosteranlæggene at forandre sig. Embryonerne tager form, således at man kan udpege de områder der senere bliver til lemmer, hjerte, øjne m.v. Forskere kan på 18. dagen udpege de områder, der senere bliver til forbenene. Dag 19 bliver bagbenenes udvækster synlige og dannelsen af øregange, øjelanlæg m.m. kan ca. dag 21 skelnes. Antallet af embryoner kan ved ultralyd nu bestemmes. Antallet ved scanningen kan være korrekt på det pågældende tidspunkt for scanningen, uden at det stemmer overens med antal fødte killinger. Dette skyldes, at der i den følgende periode kan ske naturlig fosterdød med efterfølgende resorption af de pågældende fostre. Naturlig proces som ikke har nogen indvirkning på hunkatten.

Jo tidligere en undersøgelse finder sted, desto større må forskellen på det diagnosticerede antal fostre og det fødte antal killinger forventes at være. Nogle hunkatte, især førstegangsfødende, vil omkring uge 3, få forstørrede og lyserøde dievorter,

men det er ikke nødvendigvis et sikkert bevis for drægtighed

4. uge:

Udviklingen går stærkt i denne uge og man kalder nu embryoet et føtus, d.v.s. at det nu er et rigtigt foster.

Fostrene bliver nu mere erkendelige, således at man kan se, at det er en killing der formes. Desuden er navlestrengen fuldt udviklet og dannelsen af tarmkanalen er i fuld gang. Dag 24 ses der anlæg til følehår på læber og over øjnene, desuden kan øjenlåg og de ydre ører nu erkendes. Ydermere er det nu tungen dannes.

I slutningen af uge 4 kan hårsække på hele kroppen ses.

Den drægtige hunkat kan fra dag 21 til 24 komme i en tilsyneladende normal løbetid, hvor hun villigt lader sig parre, hun kan endda blive sekundær drægtig på dette tidspunkt, denne tilstand kaldes »Super Føtatio«. Ca. 10% af alle drægtige hunkatte, kan komme i østrus, altså i løbetid i denne periode, hos enkelte katte kan en løbetid og efterfølgende parring ses i 6. drægtighedsuge.

5. uge:

Fra ca. dag 20 til dag 40 er det muligt, at føle udvidelser på livmoderen som små bobler, hvilket er fostrene med fosterhinder, der stadig ligger hver for sig og derfor kan mærkes, som »perler på en snor«.

Drægtighedsdiagnostikken bliver sikker og fra ca. dag 30 kan en ultralydsscanning (Doppler) afsløre drægtighed. Der kan ses puls i navlestrengen og eventuelt også i fosterets hjerte.

I denne uge er fostrene fuldt anlagt og nu går udviklingen for alvor i gang, således at alle anlæg færdiggøres bl.a. er det i denne uge at ganen lukker, så hvis en killing fødes med ganespalte, er fejlen sket før dette tidspunkt. Desuden kan øjenlågene nu lukkes omkring øjet.

Når katten er længere henne end dag 40 er det svært at adskille fostrene og derfor kan en, af andre grunde, udspilet livmoder f.eks. som følge af livmoderbetændelse (pyometra) være vanskelig at skelne.

6. uge:

De i uge 4 anlagte følehår på snude, læber og over øjnene kan nu ses. Drægtigheden kan nu konstateres ved røntgenundersøgelse. Fra dag 39 - 40 kan der konstateres forbeningspunkter i fostrene, begyndende med fosterets kranier.

Synlige ydre tegn på drægtighed er der normalt ikke før i 6 - 7 uge, dog vil en del hunkatte i denne periode afsløre deres drægtighed ved, at deres mælkekirtler begynder at vokse. Til tider ses også vægtforøgelse, men forøget vægt og mave afhænger som regel af antallet af fostre.

Drægtighed - Fosterudvikling

7. uge:

I slutningen af ugen begynder der at vokse fine hår ud over hele kroppen, snuden begynder at få farve og klørne begynder at blive hårde. Fostret ligner nu en killing. Fosterhinderne fylder nu så meget, at det man mærker er en ensartet fortykket livmoder.

Ultralydsscanning og røntgenoptagelser kan nu bruges, til ikke blot at diagnosticere drægtighed, men også til at anslå antallet af fostre og deres udviklingstrin. Drægtige hunkatte vil nu tydeligt være tykkere end normalt. Oftest vil de nu også nedsætte aktiviteten og bruge mere tid på at hvile sig end før. Det er også her i slutningen af uge 7, at hunkatten kan begynde at søge fødesteder, derfor er det fordelagtigt at introducere katten til en evt. fødekasse på dette tidspunkt. Fodringen skal øges gradvis i de sidste 3 uger til ca. 25% over normalt. Er katten normalvægtig er ad libitum fodring det mest optimale, mens overvægtige katte (inden parring) bør gives flere og mindre måltider i den sidste tredjedel af drægtigheden. Livmoder med fostre optager så meget af pladsen i bughulen, at der kun er plads til lidt foder ad gangen. Der skal, som altid, være fri adgang til frisk vand.

8. uge:

Fosteret er nu dækket af fine hår og der er begyndt at komme erkendelige farveaftegninger. Fostrenes klør er nu hvide og hårde. Blødninger fra livmoderen kan forekomme i hele drægtighedsperioden, uden at dette behøver være et tegn på, at katten er syg. Men hvis katten begynder at bløde i 8. uge, er det en alvorlig tilstand. Den mest sandsynlige årsag er en begyndende løsning af moderkagen (placenta), som i de fleste tilfælde vil betyde, at fostrene fødes. Prognosen er dårlig for killingerne, da de hvis de fødes før dag 54, oftest ikke kan overleve.

9. uge:

Fostrene er nu færdigudviklet og det er nu de forøger deres vægt. Hunkatten vil i denne sidste periode ikke foretage sig meget andet end at spise og sove indtil fødslen går i gang. Når tidspunktet nærmer sig, bliver hun rastløs og søger nu, mere end før, et roligt/stille og varmt sted til at føde sine killinger. Der bør ikke umiddelbart op til fødslen foretages ændringer i hunkattens opholdssted. Det kan medføre forhaling af fødselsstarten. Derfor er det bedst hvis katten er i nærheden af den tiltænkte fødekasse, som hun kender. Og alle former for stress bør undgås. Fødslen går i gang og der sker en afslapning i området omkring skeden. Dievorterne bliver mere fremtrædende og selve mælkekirtlerne begynder at producere modermælk, hvilket dog godt kan ses et par dage i forvejen.

Lige umiddelbart før selve fødslen, bliver katten urolig, skifter hele tiden stilling, klager sig og enkelte kan finde på at kaste op. Nogle hunkatte kan i denne fase blive sur og aggressiv og bør have fred og ro. Dette er tegn på at fostrene gør sig klar til fødsel, hvor der sker nogle sammentrækninger af livmoderen, hvilket ikke er synlige veer, men de såkaldte opblokningsveer. Opblokningsperioden må ikke vare mere end et døgn, så skal fødslen være i gang.

Herefter vil de synlige veer komme, som ses som trækninger ned over katten fra ryg til bug, disse kan der komme en del af inden den første killing ser dagens lys. Nogle killinger fødes omgivet af den ene fosterhinde (amnion), denne skal hurtigt fjernes omkring hovedet ellers kan killingen blive kvalt og en gang imellem må hunkatten derfor have hjælp.

Copyright 2005

